

Festivalbilletter, koncerter mv.: Gaver i det offentlige

Det sker ikke sjældent, at offentligt ansatte og politikere får tilbudt gaver i form af middage, entrébilletter eller lignende i kraft af deres virke i det offentlige. Men hvornår må man modtage sådanne gaver, og hvornår skal man sige "nej tak"? Og ikke mindst: Hvad er konsekvensen – også for gavegiver – hvis man tager imod en gave i strid med reglerne?

Adgangen for offentligt ansatte og politikere mv. til at modtage gaver i kraft af deres arbejde er reguleret af ulovfæstede forvaltningsretlige principper. I alvorlige tilfælde kan både gavegiver og gavemodtager blive straffet efter straffelovens regler om bestikkelse.

Formålet med reglerne om gavemodtagelse i det offentlige er at forebygge, at der opstår situationer, hvor der kan skabes tvivl om, hvorvidt modtageren af gaven vil være saglig og upartisk i varetagelsen af sine arbejdsopgaver eller sit hverv. Derudover skal reglerne være med til at sikre, at der ikke opstår mistillid til det offentlige afgørelser, beslutningsprocesser mv.

I december 2017 udgav den daværende Moderniseringsstyrelse i samarbejde med KL og Danske Regioner vejledningen God adfærd i det offentlige, som bl.a. indeholder retningslinjer for offentligt ansattes adgang til at modtage gaver og andre fordele.

Politikere er omfattet af de samme ulovfæstede regler som offentligt ansatte.

Hvad anses for en gave?

Gaver er et bredt begreb. Det omfatter både fysiske ting som chokolade, vin, blomster og bøger, men også andre fordele som fx tilbud om rabatter, koncertbilletter, rejser, kurser, middage og forplejning.

I denne artikel benævnes fysiske gaver og andre fordele samlet som "gaver".

Som udgangspunkt skal man sige "nej tak"

Offentligt ansatte og politikere må som det klare udgangspunkt ikke modtage gaver i forbindelse med deres arbejde eller hverv. Man kan fx ikke tage imod en gave, der er udtryk for en borgers eller virksomheds anerkendelse, når myndigheden har truffet afgørelse i en given sag, eller – selv sagt – en gave, der gives i forbindelse med ansøgning om en tilladelse.

I visse tilfælde kan gaver dog helt undtagelsesvist modtages. Om dette er tilfældet, afhænger af gavens art og den sammenhæng, gaven tilbydes i. Det skal således i hvert enkelt tilfælde vurderes konkret, om man kan modtage gaven.

Man kan drøfte gaven med sin chef, men en god tommelfingerregel er, at man ikke bør tage imod gaven, hvis man er i tvivl.

Taknemmelighedsgaver, lejlighedsgaver, forplejning mv.

Offentligt ansatte og politikere kan i særlige tilfælde tage imod taknemmelighedsgaver af beskeden karakter, hvis det vil virke uhøfligt, hvis man afslår at modtage gaven. Det kan fx være en pædagog eller sygeplejerske, som modtager en æske chokolade eller lignende som udtryk for de pårørendes taknemmelighed.

For så vidt angår lejlighedsgaver, er der ligeledes adgang til at modtage sædvanlige, beskudne gaver fra borgere eller virksomheder i forbindelse med fx runde fødselsdage eller jubilæer, fx i form af vin. Derudover er der adgang til at modtage meget beskudne

gaver i forbindelse med højtider, fx jul eller nytår, fx en æske chokolade.

I forhold til forplejning kan man fx deltage i en åbningsreception eller en middag med samarbejdspartnere, hvis man er repræsentant for myndigheden. Arrangementet bør dog ikke have en eksklusiv karakter – fx middag på en gourmetrestaurant, i en VIP-lounge eller lignende – uanset at deltagelsen er i repræsentativt øjemed. Rammerne for forplejning er videre, når der er tale om en middag eller et kulturelt indslag i forbindelse med et fagligt arrangement, hvor middagen mv. indgår som en integreret del af arrangementet, fx en faglig konference, som strækker sig over flere dage. Jo større og bredere det faglige arrangement er, desto mere skal der til, for at det ikke vil være i orden at deltage i en middag, et kulturelt indslag mv.

Offentligt ansatte mv. må ikke modtage gaver i form af rejser, der betales af private, hvis gaven er udløst af den pågældendes ansættelse/hverv.

Kulturelle arrangementer

Særligt politikeres modtagelse af billetter til festivaler og teatre samt adgangskort til kulturinstitutioner har i den senere tid påkaldt sig stor interesse i medierne.

Det er som udgangspunkt ikke tilladt at tage imod invitationer til offentlige kulturelle arrangementer, hvis man inviteres i kraft af sin ansættelse eller hverv i det offentlige.

Der kan dog være saglige grunde til at modtage den type gaver, herunder at der er tale om et repræsentativt formål, fx hvis borgmesteren er inviteret til at åbne en lokal festival, eller hvis besøget på en kulturinstitution har til formål at give de offentligt ansatte eller politikere mulighed for at føre tilsyn med de midler, kommunen giver institutionen.

Gaven skal dog afspejle det arbejdsmæssige, saglige behov.

Det må derfor antages, at en politiker eller offentligt ansat kan modtage adgangsbillet til en festival i forbindelse med, at festivalen holder en debat om fx udviklingen af det lokale kulturliv, men at dette alene kan omfatte den dag, debatten afholdes – og ikke et partoutkort til alle festivalens dage. Hvis formålet med besøget

er at føre tilsyn, kan det formentlig nemmere retfærdiggøres, at medlemmerne af det relevante stående udvalg modtager billetter, end at alle kommunalbestyrelsesmedlemmer og alle højtstående embedsmænd, uanset fagområde, gør det. Endelig kan gaven ikke omfatte, at man uden beregning kan medbringe en privat ledsager til arrangementet – medmindre deltagelsen tjener et repræsentativt formål, og det i den forbindelse er naturligt at have en privat ledsager med.

Konsekvensen af at modtage en gave

Hvis man som offentligt ansat eller politiker "uberettiget modtager" en gave, kan det i helt særlige tilfælde være omfattet af straffelovens § 144 om bestikkelse.

Men mere relevant i det daglige er reglerne om inhabilitet. Af forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5, følger, at man er inhabil, hvis "der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed".

I FOB 2019-13 om en borgmesters vederlagsfri lån af et lokale udtalte Folketingets Ombudsmand (om end med en vis tvivl), at udlånet af lokalet havde karakter af en gave, som borgmesteren ikke burde have taget imod. Videre udtalte han, at modtagelsen af denne gave førte til, at borgmesteren var inhabil i forhold til fremtidige sager, som vedrørte gaveren.

Udtalelsen viser en nær sammenhæng mellem gaverreglerne og inhabilitetsreglerne, som netop har det fælles formål at sikre saglighed, upartiskhed og omverdenens tillid til den offentlige forvaltning.

For den, der tilbyder en gave – fx en festival – er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at de, der vælger at modtage en gave i strid med reglerne, bliver inhabile. Det betyder, at disse personer ikke længere kan deltage i behandlingen af sager om fx tildeling af kommunalt tilskud til festivalen, udstedelse af tilladelser mv.

Gode råd om gaver

Offentlige myndigheder kan med fordel lave en gavepolitik, så ansatte og politikere har en fælles ramme at vurdere tilbudte gaver op mod. Gavepolitikken kan lægges på hjemmesiden, så private aktører – inden de tilbyder gaver – kan se, hvad politikken

er i den enkelte kommune mv. Modtager man gaver, der er i strid med reglerne at modtage, er det også lettere at returnere gaven på en høflig måde ved at henvise til gavepolitikken.

Offentligt ejede selskaber er ikke omfattet af de ulovfæstede principper om gaver. Det er derfor en god idé at drøfte i bestyrelsen, om der af egen drift skal fastsættes regler for selskabet, fx svarende til principperne i "God adfærd i det offentlige".

Lovgivning på vej?

Ifølge KL kan der være risiko for, at lokalpolitikere – som følge af debatten om gaverreglerne – undlader at deltage i relevante arrangementer. KL vil derfor gå i dialog med de relevante ministerier og presse på for klarere regler.

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Line Markert
Partner, advokat
lma@horten.dk

Malene Graff
Specialistadvokat
mgr@horten.dk

Anne Louise Ellingsøe
Advokatfuldmægtig
ael@horten.dk